

ΜΗΧΑΛΗΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ : 'Εν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχ. φρ. 20. — 'Εν τῷ ἔξωτ. φρ. 30.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ : ἅπαξ ἢ δις, λ. 40, τρίς ἕως ἑξάκις λ. 20, κατὰ μῆνα λ. 15, ἔτος ἢ ἑξαμηνίαν λ. 10.

— ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ὁδὸς Μουσῶν, Ἀριθ. 4, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλήμονος παρὰ τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος. —

B. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΑΡΑΣ ΙΑΚΩΒΑΤΟΣ ΩΣ ΡΗΤΩΡ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΣ

Ἐξακολουθοῦμεν ἀναλύοντες τὸν ἰδιόρρυθμον ρητορικὸν καὶ πολιτικὸν βίον τοῦ μεγάλου Κεφαλλήνου, διότι νομίζομεν ὅτι καὶ νεκρὰ αἱ μεγαλοφυεῖαι βιοιάζουσι τὸν φωσφορισμὸν τῆς θαλάσσης ἐν ὄρα ζοφερᾶς νυκτός, καὶ ἔχει νύκτα πρὸ πολλοῦ ὁ ἑλληνικὸς οὐρανὸς, νύκτα ἀσέληνον, νύκτα ἀναστρον, νύκτα σκοτίαν, καθ' ἣν μόνον τὸ ριγηλὸν πλατάγημα τῶν νυκτερίδων ἐνωτιζόμεθα. Καὶ ἔπειτα ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι δις ἀπέβει τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ὅπερ οὐ μόνον ζώντων μὲν τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀνδρῶν ἀμελεῖ καὶ ἐπιλανθάνεται καὶ ἐνίοτε πικραίνει καὶ ποτίζει χόλον καὶ σκόμμα καὶ ὕβριν, ἀλλὰ καὶ τεθνεώτας ἀποχαιρετίζει μὲ ἐν βλακῶδες ἐν μέσῳ χασημεμάτων ζωιδῶν ἐκφρονούμενον : αἰωνία ἡ μνήμη σου ! Οὐδὲ φροντίζει νὰ μάθῃ τίνες ἦσαν, τί διενούοντο, τί ἐπόθουν, ποῖα ἡ ἀρετὴ τῶν, τὰ ἔργα τῶν, τὰ κεφάλαιά τῶν, τὰ διανοητικὰ καὶ τὰ ἠθικά. Μόνον ὅτι δὲν ρίπτουν καὶ λίθους ἀναθέματος ἐναντίον τῆς μεγάλης μνήμης, ὅτι ἀπεπειράθη νὰ συνταράξῃ τὴν ἀκατάσχετον ἰσοπεδωτικὴν διάθεσιν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ἡ γλαυῆ ἐπέχει τόπον ἀηδόνος, ὁ κόραξ ἀετοῦ, καὶ ἡ πυγολαμπὶς λαμπάδος !

* * *

Εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ 1868, σχηματισθεῖσαν ὑπὸ ἐκλογῶν τοῦ Βούλγαρου, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς πολιτικῆς ἰσχύος του, ἡ ἐμφάνισις τοῦ **Ἰακωβάτου** δύο ἀριθμῆι φάσεις, τὴν μίαν τὴν ἄντιθετον τῆς ἄλλης. Εἰς τὰς ἐξελέγξεις τῶν ἐκλογῶν σχεδὸν δικτάτωρ καὶ μετὰ τὰς ἐξελέγξεις αὐθωρεῖ κατηγορούμενος. Τὸ δαιμόνιον ὅπερ ἔτρεφεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸν ὄθει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλον ἄκρον. Ἡ ψυχὴ του κορνευμένη καὶ ἀπογοητευομένη ἐν τῇ μιᾷ κορυφῇ ἐξέσπα ἐν τῇ ἄλλῃ. Τὸ ἰδεώδες του ὑποδύμενον καθόρμους καὶ ἀποβαίνον τραγικόν, ὀλίγον ἔπειτα περιεβάλλετο δόμιον καὶ κωδωνίσκους καὶ ἀνέκυπτε μὲ κωμικὸν προσωπεῖον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Πῶς τῷ ἐδάναζε τὰς δύο αὐτὰς ψυχὰς, τὴν σατυρικὴν καὶ τὴν τραγικὴν ; Οὐχὶ βεβαίως ἡ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀλλοφροσύνη, ἀλλὰ τὸ ἀλλόφρον καὶ τὸ μεταπίπτον αὐτῶν τῶν πολιτικῶν τυχῶν καὶ πραγμάτων τῆς πατρί-

δος. Προσκολληθεῖς εἰς τὸν Βούλγαρον ἅμα τῷ σχηματισμῷ τῆς Βουλῆς, οὗ τὴν ῥώμην τοῦ χαρακτήρος καὶ τὴν εὐστάθειαν τοῦ φρονήματος ἐξετίμα ἀντάξια τοῦ ἀνερματίστου τόπου καὶ πολιτεύματος, τίς οἶδε τίνα σοβαρὰν δικτατορίαν ὠνευρέθη, ἐπανορθωτικὴν τῆς ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως καὶ ἐντεῦθεν κλονηθείσης τάξεως ! Διορισθεὶς δὲ πρῶτος τῆς ἐξελεγκτικῆς τῶν ἐκλογῶν ἐπιτροπῆς ἐπάταξεν ἀμειλίχως πᾶσαν νοθεῖαν, πᾶν παράπτωμα, πᾶσαν δολιότητα ἐκλογῆς, καὶ ἠκύρου, ἠκύρου, ἕως οὗ φέρῃ τὴν κάθαρσιν, ἅμα δὲ καὶ στερρώση καὶ καταστήσῃ ἐπιβλητικωτέραν τὴν πλειοψηφίαν τῆς κυβερνήσεως, ἀφ' ἧς τίς οἶδε τίνα αὐτὸς ἐξήρτα ἐπιχειρήματα καὶ διανοήματα ἐπὶ καλῷ τῆς πατρίδος. Εἶχεν ἀναπτύξει τότε ἐν ταῖς διαφόροις αὐτοῦ ἀγορεύσει σχεδὸν τὴν ὑγιεστέρην φιλοσοφίαν τῶν ἐκλογῶν.

Ὅμιλῶν περὶ προγενεστέρως Βουλῆς φανείσης ἐπιεικῶς εἰς ἐκλογικὰς παρανομίας ἔλεγε :

« Ἡ βουλὴ ἐκεῖνη, μολονοῦ ἐπίεσθη εἰς τοὺς ἰσχυροὺς λόγους, δὲν ἠθέλησε ν' ἀκροασθῇ οὐδένα ἄλλον, ἐπεκύρωσεν ἀνεξαιρέτως ἀπάσας τὰς ἐκλογὰς τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἦτο πράξις ἄφρων, καὶ ὅ,τι προελέγομεν τότε, ἐγένετο τὴν σήμερον καὶ εἶναι θεῖα δίκη, κύριοι, ἀν πάσῃ σήμερον ἡ λεγομένη ἀντιπολίτευσις. Ἄν ἠκυροῦντο τότε πέντε ἢ ἕξ ἐκλογαί, σήμερον δὲν θὰ εἶχομεν ἀνάγκην νὰ ἐξελέγξωμεν τὸ ἄκυρον λόγῳ ἑλλείψεως προσόντων ἄλλὰ καὶ προσόντα τότε κατεπατήθησαν, καὶ ἡ βία παρωράθη καὶ ἡ δωροδοκία ».

Καὶ εἰς ἄλλην πάλιν περὶ ἀμφισβητουμένων ἐκλογῶν ἀγορεύσας τοῦ ἀδιακρούττουμεν δημοσίως, εἶπεν, ὅτι εἰκόσιν ἐκλογαί ἔπρεπε ν' ἀκυρωθῶσι, καὶ ἔπρεπε ν' ἀκυρωθῶσιν ἐκεῖναι, αἱ ὅποια ἦσαν ἐναντίον τοῦ πνεύματος τοῦ ἔθνους καὶ ὅμως, εἶπεν ἡ ἐπιτροπὴ, μὲ ἐπιεικίαν ὀφείλω νὰ δικάσω τὰς ἐκλογὰς, πρέπει νὰ συγχωρήσω τὰ πταίσματα, νὰ παραβλέψω τὰ πλημμελήματα, νὰ τιμωρήσω τὰ κακουργήματα. Ἄν λειποτακτήσῃ ἐν τάγμα, εἶναι ἄξιον θανάτου ὄλον, ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν εἶναι οὔτε φρόνιμον, οὔτε ἐπιεικὲς νὰ καταδικασθῇ ὄλον . . . . »

Ἦτο δὲ ἐπιθετικώτατος καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐξελέγξεως.

*

Ὁ κ. Λομβάρδος ὁμιλῶν ἀναφέρει ὅτι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εὐρισκόμενος ὁ κ. Κουμουνδούρος οὐδόλως εἶναι καταδικωκτι-

κός, οὐδὲν μεταχειρίζεται αὐτὴν ὅπως πίεση τοὺς ἐναντίους του. Καὶ ἀμέσως γίνεται ἡ ἐξῆς ἡχομυθία μαζὺ τῶν δύο ἀδελφῶν χαρακτηριστικωτάτη.

Γεωρ. Ἰακωβάτος. Πέντε νήπια ἐτουφέκισεν, (ὁ Κομμουνιστοῦρος !!) θὰ τὰ εἶποι·με.

Λομβάρδος. Μὰ νὰ τὰ εἶπῃτε.

Γ. Ἰακωβάτος. Ὁκτὼ ἀνθρώπους ἐδολοφόνησε.

Χαρ. Ἰακωβάτος. Μὲ τὸν φόνον τῶν παιδιῶν γελᾷ.

Γ. Ἰακωβάτος. Εἶνε ἀκόμη ζεστὰ τὰ λείψανα.

Χαρ. Ἰακωβάτος. Ὁκτὼ ἀνθρώπους ἐφόνησε.

Γ. Ἰακωβάτος. Ἐκατὸν πενήντα στρατιώτας εἶχε μόνον εἰς τὸ Ληξοῦρι καὶ δὲν εἶναι καταδιωκτικός ;

*

Ὁ Ἄθ. Πετιμεζᾶς διέψευδε εἰς κάτι ἐκλογικὰ τὸν κ. Ἰακωβάτον ὁ Βαλασσόπουλος τοῦ παρετήρησεν ὅτι δὲν εἶναι ἀληθές.

Ἄθ. Πετιμεζᾶς. Μὴ μὲ διακόπτετε.

Ἰακωβάτος. Μὴ φλυαρῆτε.

Ἄθ. Πετιμεζᾶς. Νὰ προσέχῃς ὅταν ὁμιλῆς.

Ἰακωβάτος. Νὰ προσέχῃς σὺ ἀκούεις ;

Ἄθ. Πετιμεζᾶς. Διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ λάβωμ χωρὰν τίποτε σπουδαιότερα.

Ἰακωβάτος. Καὶ ἐγὼ δὲν ἐπιθυμῶ, ἀλλ' ἂν θέλετε εἶμαι ἔτοιμος.

Ἄθ. Πετιμεζᾶς. Εἶσαι ἔτοιμος λοιπόν ; Πολὺ καλά, ὑστερότερα θὰ ἴδωμεν (γέλωτες).

Ἰακωβάτος. Θέλετε καὶ τώρα ;

*

Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται οὐχὶ περὶ δυνάμεως λόγου, ἀλλὰ περὶ δυνάμεως χειρῶν, ἐνθυμούμεθα ὅτι μᾶς διηγήθη ὁ δημοκρατικώτατος ἐκ Κεφαλληνίας δημοσιογράφος κ. Παναῆς. Εὐρίσκειτο πρὸ τινῶν μνηῶν εἰς Ληξοῦρι καὶ ὁ Ἰακωβάτος κάτι ἐκτιζέ. Ἐπρόκειτο μιαν ἡμέραν νὰ μετακινήθῃ ἐν κυκλώπειον ἀγκωνάρι. Τέσσαρες ἐργάται συνηνωμένοι ἠδύνατον νὰ τὸ κινήσουν.

Ὁ Ἰακωβάτος τότε — μόνος του — προσκολλᾷ τὴν ἀρχαϊκὴν ἀγαυματώδη βράχιν καὶ κατορθώνει ὁ ἓνας ὅτι δὲν κατόρθωσαν τέσσαρες σπασμένοι.

Μειδιῶν δὲ κατὰ τὸ σῆνῃδες μεριστοφιλικῶς τοὺς ἡρώτα :

— Ἀδύνατος εἶμαι, σὰς φαίνουμαι ἀδύνατος ;

*

Ὁ κ. Σαράβας, μιμούμενος τοὺς ἀναμιγνύοντας εἰς τοὺς λόγους τῶν καὶ λατινικὰ παρενεῖρε τὸ περίφημον non possumus (οὐ δυνάμεθα) τοῦ Πάπα, εἰπὼν αὐτὸ λελανθασμένως non possu[n]us.

Ἰακωβάτος. Κύριε Σαράβα, τίνες τὸ εἶπον τὸ non possumus ἢ non possumus ;

Σαράβας. Τοῦ Πάπα.

Ἰακωβάτος. Λοιπὸν τὸ λέγεις εἶναι τοῦ Πάπα ; Προσέξατε ! Εἶναι τῶν Ἀποστόλων, ἀμαθέστατε εἶναι τοῦ Εὐαγγελίου.

Σαράβας. Εὐχαριστῶ, σοὶ πρέπει πῖλος τοῦ Καρδιναλίου.

Ἰακωβάτος. Καλλίτερα Καρδινάλιο ; καὶ Πάπα ; παρὰ Μουζίκου. Καλλίτερα Μωαμεθανός.

*

*

Δὲν ἦτο μόνον ἐπιθετικός εἰς τοὺς λόγους, ἦτο ἐπιθετικός καὶ εἰς τὰς χεῖρας.

Κατὰ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἔλαβε χωρὰν ἢ ἀξιωμαθμένους

τοὺς ἐκεῖνη συνεδρίασις, ἡ μήτηρ ἢ μητριὰ τῆς ἄλλης ἐκείνης, τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, ὅπου ὁ Μάνδαλος ἐθαυματούργησε. Θαυματούργος τότε ὑπῆρξεν ὁ βουλευτὴς Λευκάδος, ὁ αἰδιδιμος Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, κτυπήσας τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γεωργαντάρα, τὸν Χαράλαμπον.

Ἀκούσατε πῶς ἀφηγήθη τὰ συμβάντα ὁ ἴδιος Γεωργαντάρας τὴν ἐπιούσαν ἀπὸ τοῦ βήματος :

» Λέγουν ὅτι ἐπετέθη ὁ βουλευτὴς Λευκάδος ἐναντίον τῶν βουλευτῶν Κεφαλληνίας καὶ δὲν ὀρίζουν καὶ τὸν βαθμὸν, ἐπομένως δύναται τις νὰ ὑποθεσῇ ὅτι οἱ βουλευταὶ Κεφαλληνίας προσεβλήθησαν, ἐδάρησαν, αἵματοκυλίσθησαν, ἐποδοκλοστήθησαν. . . Αὐτὸ τὸ ὅποιον ἀποδοκιμάζει καὶ δικαίως ἢ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς εἶναι τοῦτο. Οἱ δύο βουλευταὶ Κεφαλληνίας Ἰακωβάτοι, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι βουλευταὶ ἦσαν ὄρθιοι, ἐκάθηοντο ἐστραμμένοι πρὸς τὸ προεδρεῖον, καὶ ὁ βουλευτὴς Λευκάδος (Βαλαωρίτης) κατέβη τέσσαρας σειρὰς ἐδωλίων, καὶ πλησιάσας ἀπὸ τὰ νῶτα τὸν βουλευτὴν Χαράλαμπον Ἰακωβάτον καὶ σπασμωδικῶς γελῶν καὶ κινούμενος τοῦ ἔλαβε τὴν χεῖρα, τοῦ ἔδωσε τὴν χεῖρα καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ ἔδωκεν ἐλαφρὸν γρονθοκόπημα ἀπὸ τὰ νῶτα αὐτοῦ τοῦτο εἶναι ἀληθές, τὸ δυολογεῖ ὅλη ἡ Βουλὴ, τὸ ἐμολογοῦν ὅλα τὰ θεωρεῖα καὶ δὲν τὸ ἀρνεῖται ὁ προσβαλὼν.

» Ἔως ἐκεῖ περιωρίσθη ἡ προσβολή· ἐγὼ ἀκούσας τὴν φωνὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ στρέψας τοῦ κατέβασα τέσσαρας, πέντε γρόνθους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ τὴν ἔκαμον κομμάτια, καὶ ἂν δὲν μὲ συνελάμβανον οἱ φίλοι ὅπισθεν ἤθελα βεβαίως τὸν πατήσει ὡς σταφύλι.

» Τότε μᾶς εἰσήγαγον εἰς τὰ δωμάτια τῆς Βουλῆς καὶ τί ἄλλο ἔπραξαν ἔπειτα οἱ συνάδελφοι, αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνος τὸ ἤξούρου.

» Αὐτὰ εἶχον νὰ εἶπω διὰ νὰ προσδιορίσω τὸν βαθμὸν τῆς προσβολῆς. Καὶ ἡ ἀντίκρουσις ἢ φοβερά καὶ ἡ τετραπλῆ ἀνταπόδοσις καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς ἢ χυθισινὴ εἶναι ἱκανοποίησις τῆς Βουλῆς, διότι ἡμεῖς τὴν ἱκανοποιήσιν τὴν ἔλαβωμεν αὐθιρὴ καὶ ἀντὶ μιᾶς ἐδώσαμεν τέσσαρας.»

*

*

Ὀλίγαι συνεδριάσεις παρήλθον καὶ ὁ πανίσχυρος φίλος τοῦ Βούλγαρη, ὁ Κρόμβελλ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν ἐξελέξεων ἐπιτροπῆς, ὁ ἄγριος διώκτης τῶν παρανόμων ἐκλογῶν, ὁ κατηγορηθεὶς ἐπὶ δικτατορίᾳ κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ὡς Προέδρου, ἰδοὺ τώρα κατηγορούμενος, ἰδοὺ ἀναφορὰ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, δι' ἧς ζητεῖται ἄδεια καταδιώξεως.

Τί συνέβη ;

Περίεργον συλλάδιον εἶχεν ἐκδοθῆ ὑπὸ τὸν τίτλον **Ἑλληγες καὶ Μουζίκου**, διεγείραν σκάνδαλον καὶ περιέργειαν οὐχὶ μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Σμύρνην, ὅπου πόλις ἑλληνικὴ, ὅπου ἀποικία Ἑλληνικὴ.

Οἱ Ἑλληγες καὶ Μουζίκου ἦσαν σάτυροι ἑμμετρος, ἀλοκότου ὑφῆς, παραδόξου μέτρου, παράφρονος γλώσσης, παρφαρνεστέρας οὐσίας, χιλίων εἰδῶν χρωμάτων καὶ καταλήξεων καὶ ὑποθέσεων, πλήρης ὀνομάτων κυρίων, πλήρης ἐπιθέτων πεποιημένων, μεταπηδῶσα ἀπὸ ἐνός εἰς ἄλλο θέμα, ὑβρίζουσα, σκανδαλίζουσα, βωμολοχοῦσα, ἀνκατάνουσα θεοῦς, δαιμόνια, βασιλέα, βασίλισσαν, ἰῶτα, **θῆτα**, συνάπτουσα Ληξοῦριον καὶ Ἀθήνας, Ἑλλάδα καὶ Ῥωσσίαν, Ἑκ-

κλυσίαν και «Εθνος, Βαλαωρίτας και Κοζάκιδες, Κροῦτο-Κροῦ Βαλαωρίτη απ' τὸ στόμα ὡς τὴ μύτη-Κροῦτο-Κροῦ ἢ σγαριδιά, ἢ κουμουνδουροφωλιά, κυβέρνησιν και Βασιλέα, ὑπουργούς και Βασιλέα, ἐν χάος κομμένον εἰς στίχους, χωρὶς ἁρμονίαν, χωρὶς σειρὰν λόγου, χωρὶς λογικὴν, ὑπὸ τύπον δημοτικῆς τραγουδιῆς· και ὅμως ἐλκυστικωτάτη, διὰ μιᾶς γενομένη γνωστὴ εἰς ὅλην τὴν πρωτεύουσαν· τὴν ἐμαθαν απ' ἐξω οἱ βουλευταί· τὴν ἀπεστήθησεν ὅλη ἡ νεολαία· ἀπηγγέλλετο εἰς τὰς πλατείας και τὰ καφενεῖα, ἐτύπουτο και ἐπανετυπότο· ἤρκει ὅτι ἠκούσθη συγγραφεὺς ὁ Ἰακωβάτος· τοσοῦτο ἦν τὸ γόητρον αὐτοῦ· τοιαύτη ἡ θέρη ἦν ἐγέννα τ' ὄνομά του.

Ἡ ἀπολογία του ἐν τῇ Βουλῇ ἦτο πρωτότυπος, ὡς ἦτο πρωτότυπος ἡ σάτυρά του. «Ἐλεγε και ἀντέλεγεν, ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι ἦτο ἔργον του οἱ «*Ἑλληνας και Μουζικοί*, ἀλλὰ και τὸ ἀπεκέρυττε· ἐπῆνε τὸ ἔργον και ἐπειτα τὸ ἀπετροπιάζετο. Ἦτο ἐν εἶδος ὑψηλῆς κοροιδίᾶς ἐναντίον τῆς κυβερνήσεως, ἐναντίον τῆς Βουλῆς, ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἐπαίξε μὲ τὴν Βουλὴν, ἐπαίξε μὲ τοὺς Ἰακωβάτους, ἐπαίξε μὲ τὴν λογικὴν. Ἐπλασεν ἕνα μῦθον ἢ ἀνήγαγεν εἰς μῦθον ἐν γεγονόσι και ἐπ' αὐτοῦ ἐκέντησε μιᾶν ὠραίαν μυθοπλαστιαν περὶ ἐνὸς καλοῦ ἄγγελου «ὅστις ἦτο πρῶτα ἀναγνώστης, νυμφεύεται τὸ πρῶτον γυναῖκα και τοῦ ἀποθνήσκει, εἶναι αὐτὸς ὁ Κρασοπατέρας· κατόπιν νυμφεύεται και δευτέραν γυναῖκα, ἀποθνήσκει και ἡ δευτέρα σύζυγος και τὸν ἀφίνει χῆρον· νυμφεύεται και τρίτην ἧτις ἀποθνήσκει και τὸν ἀφίνει χῆρον, και αἱ τρεῖς ἄτεκνοι.»

«Και τὸ ἰδίωμα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου τὰ πάντα νὰ τὰ παραστήτῃ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ οἴνου, κρασί, τὴν πατρίδα, κρασί, τὴν θρησκείαν κρασί, τὸν Θεὸν κρασί, τὸν Χριστὸν κρασί, τὴν βουλὴν κρασί, ὅλα κρασί (γέλωτες), ἐξ οὗ ὠνομάσθη και κρασοπατέρας. Ἦτο ὁ ἐμπαιγμὸς τοῦ κόσμου, ἐβαρύνθη εἰς τὸ μοναστήριον, καθὼς πρότερον τὸν κόσμον, και ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον· παρέβη τὴν ὑπόσχεσίν του ὁ μικρῶτατος ἀνθρώπος και ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον· Τί δὲ ἐπραξεν ἐκεῖ; ἄς μαρτυρήσουν ὅλοι οἱ γινώσκοντες. Τὸ ὄνομά του ἦτο γνωστὸν «ὁ Κρασοπατέρας»· ὅλοι ἐλησμόνησαν και Ἰωάννην και Ἰωάννην και Ἰωσήφ και Ἄραβατινὸν και τὸ γένος του, και τὸ χωριὸν του και ὅλοι· ὁ Κρασοπατέρας, και μὲ τοῦτο ἐτελείονε. Τότε αὐτὸς δοθεὶς εἰς τὸ κρασί, εἰς τὰς γυναῖκας, ἐτύπως και βακχικὰ και ἀφροδισιακὰ... Ἐπεθύμουν ν' ἀναχωρήσουν αἱ κυρίαι.

Τινές. Ἀφήσατε τὸ μέρος αὐτό.

Ἰακωβάτος. Ἐπειδὴ ὅλοι ἀνεγνώσατε τὸ ἐν λόγῳ φυλλάδιον, σὰς λέγω, ὅτι ὁ βρωμοκαλόγηρος ἐτύπως τὸ τραγοῦδι τοῦ Θῆτα. Δὲν τὸ ἀνεγνώσατε ὅλοι;

Πολλοί. Ὁχι, ὄχι.

Ἰακωβάτος. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Θῆτα ὁ ἀσεβέστατος, ὁ ἀχρεῖος ἐπρεπε νὰ τοῦ γίνῃ ἐν στίγμα αἰώνιον ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, διότι ἦτο διδάσκαλος παιδίων, και ἐμισθοδοτεῖτο ὑπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως και ἔγραφε τὸ τραγοῦδι τοῦ Θῆτα...

Δαγρές. Κύριε πρόεδρε, εἶναι αἰσχρὸς...

Ἰακωβάτος. Δόστε μου πρῶτον νὰ φιλήσω τὸ χέρι σας.

«Ἐὰν ἐγὼ ἔκαμα τὸ τραγοῦδι τοῦ Θῆτα, ἐγὼ θὰ δώσω λόγον· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸ ἔκαμα, τὸ ἔκαμεν ὁ Κρασοπατέρας, και πρέπει ν' ἀποστρέψῃτε τὸ πρόσωπόν σας ἀπὸ τὴν αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως ἢ τοῦ ὑπουργοῦ. Τί νομίζουν; πῶς ἔχουν νὰ κάμουν μὲ καμμίαν ἀρκούδα; **Εἶμαι λεοντάρὶ ἐλληνικὸ** (θόρυβος).

«Εἶναι ἀξιοκατάκριτον τὸ σύγγραμμα; ψευδέστατον· ἀλλ' ἔστω εἶναι· εἶμαι ὁ συγγραφεὺς, ὁ βραβυδός; ἔστω εἶμαι. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἀποδεικνύουν, ὅτι οὔτε εἰς τὴν τύπωσιν, οὔτε εἰς τὴν ἔκδοσιν ἔλαβον μέρος. Λοιπὸν τί διάβολο ζητεῖς, εἰμὴ τὸν διάβολόν σου, ὃ ὑπουργέ τῆς Δικαιοσύνης; Αὐτὸ τὸ φυλλάδιον ἀναφέρει τὰς κατ' ἐμοῦ ὑβρεῖς τοῦ Κρασοπατέρα και ἀρκούδα πῶς μὲ λέγει; Σατανάν, διάβολον, ὄφιν, ὄχεντραν, Τοῦρκον, Πασσάν, Ἀλῆν, και ἡμεῖς γελῶμεν».

Αὐτὸς ὁ ἦρω, ὁ κρασοπατέρας, ἐν εἶδος Λαζάρου τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς, προσβλήθη ἀπὸ τὸν Ἰακωβάτον ὡς ὁ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνον σατυρικὸς, βωμολογικὸς εἰς τὴν ἀπολογίαν του, κατηνάλωσε ὡς πάντοτε ἀληθῆ ρητορικὴν δύναμιν, πλάσας φανταστικὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἰακωβάτων, και ὑψόσα; τὸ ζήτημα εἰς ἀληθῆ ἀγῶνα τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐλευθερίας ἐναντίον μυστικῶν ἐπιβουλῶν κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, κατεπτόση και τὴν βουλὴν και τὴν κυβερνήσιν και τὴν βασιλείαν, ἧτις προσεβάλλετο ἐν τῷ φυλλάδιῳ οὐ μόνον πολιτικῶς ὡς ρωσίζουσα, ἀλλὰ οἰκογενειακῶς ἢ μάλλον γαμηλιακῶς, ἀνταλλάσσων συγὰ πυκνὰ τὸν λόγον διὰ τῆς χειρονομίας, τὰς ὑψηλὰς περικοπὰς του περὶ δικαιοσύνης μὲ τὰς παιδράς χαριτολογίας του περὶ τοῦ **Θῆτα** τοῦ εὐλογημένου **Θῆτα**, ὡς τὸ ὠνόμαζε,

*Θῆτα θῆτα φοβερό
Μόλον σου τὸ γοιγερό.*

και ὡς τὸ προδιέγραφε σκύπτων ὁ πανύψηλος ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐνῶν τὰς δύο παλάμας μὲ ὑψωμένους τοὺς ἀντίχειρας και ἐπὶ τέλους ὡς Ποσειδῶν καταβυλῶν ἐκείνην τὴν κατ' αὐτοῦ ἐγερθεῖσαν θύελλαν τῆς αὐλῆς, τῆς βασιλείας, τῆς κυβερνήσεως, τῆς εἰσαγγελίας και ἐξαγαγῶν, ἐξ ὅλης ἐκείνης τῆς τρικυμίας ἕνα ποῦφ, μιᾶν ἀναβολὴν.

*
**

Μετὰ τὰ Σπονδικὰ ἦτο ἡ δευτέρα αὐτῆ κατὰ τῆς Βασιλείας πληγὴ, κατενεχθεῖσα ὑπὸ ἐνὸς ἀπλοῦ ῥήτορος τῆς Βουλῆς, μὴ ὑπουργοῦ, μὴ κομματάρχου, μὴ ἐλθόντος εἰς συνεννόησιν εἴτε σύμπραξιν μετ' οὐδενός, ἀλλὰ ῥαπίσαντος ἐξ ὕψους τῆς σατυρικῆς παραφροσύνης τὸν θεσμόν ἐκείνης τῆς δευτέρας ἐλληνικῆς δυναστείας, ἧτις βαπτισθεῖσα εἰς τὰ μυστήρια τοῦ ῥωσικοῦ γάμου, ἤλθε, φέρουσα εἰς Ἑλλάδα τὰς ἀνωμαλίας και τὰς παρασκευάς, τὸν πυρετὸν και τὸν πόλεμον, τὰς κυβερνητικὰς μεταβολὰς και τὰ ἐλλείμματα, τὴν Κρήτην και τὸ Δεῖλεσι, τὸ Λαύριον και τὰ σπλιτικὰ, τὴν πρώτην και δευτέραν και τρίτην και τετάρτην ἐπιστρατεῖαν, τὸ πρῶτον και τὸ δεύτερον Συνέδριον τοῦ Βερολίνου και ἐπειτα, ὄχι χάριν τῶν στρατιωτικῶν παρασκευῶν, ἀλλὰ ἐναντίον αὐτῶν και πρὸς ἐκδίκησιν και κατεργόνευσιν ὅλης ἐκείνης τῆς μακρᾶς, τῆς παρατεταμένης, τῆς μέχρις ἐξαντλήσεως, τῆς μέχρι συνεπειῶν πραγματικῶν πολέμου ἡμιλυστρικῆς και ἡμιπαράφρονος στρατιωτικῆς ἀναμπαμπούλας, τῆς ἐγκαιμισθείσης ὑπὸ Τρικούπη και συνεχισθείσης ὑπὸ Κουμουνδούρου, παράδοσιν ὀλίγης Θεσσαλίας και ὀλίγης Ἠπείρου.

«Ἄς σημειώσωμεν δὲ χάριν τῆς ἱστορίας και χάριν τῆς ἀντιθέσεως τοῦ ἐνὸς ἐκτάκτου βουλευτοῦ πρὸς τὴν ἄλλην ὑποστάμην τῶν λοιπῶν, τὴν ἀνοικτὴν λίμνην τῆς μονοτονίας και τῆς χυδασιότητος, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καθ' ἣν ἐζητεῖτο ἡ καταδίωξις τοῦ Ἰακωβάτου ἐνεκα τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ

σατύρας ἐζητείτο καὶ ἡ καταδίωξις τοῦ Κατσικαπῆ ἕνεκα πλαστογραφίας.

Καλεδών.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ἔχομεν τὸ μέγα ἄκουσμα τὸν Ἀχιλλέα Παράσχον ἀπαγγέλλοντα ποιήματα ἐν τῷ αἰθουσάρῳ τοῦ Παρνασοῦ. Καὶ φέτος, ὡς ἄλλοτε, ἡ συρροὴ τῶν ἀκροατῶν ὑπῆρξε πολλή, ὑπερχειλίζουσα· καὶ κάτι περισσότερο μάλιστα φέτος· τὸν ποιητὴν ἐπανελθόντα ἐκ τῶν παγετῶν τῆς Ρωσσίας ἐνθα φρενητιώδεις στροφὰς τῷ ἐνέπνευσεν ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ πρὸ πάντων, ἢ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν Ἀθήναις νεότης, ὡσεὶ ἀνταποδίδουσα τὴν χάριν, ἔσπευσεν ἀθρόα νὰ τὸν ὑποδεχθῆ καὶ φρενητιωδῶς νὰ τὸν χειροκροτήσῃ· μολοντί ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι κατὰ τὴν προχθесινὴν ἐσπερίδα, τὰ χειροκροτήματα, τὰ συνήθη ἀποτελέσματα πάσης ἐλληνικῆς ἐνεργείας, ὡς τ' ἀπεκάλεσέ ποτε δημοσιολόγος τις, ἦσαν ἀραιότερα κἀπως· οὐχὶ διότι ἡ Μοῦσα τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου δὲν ἐσπινθηροβόλησε μὲ τὰς συνήθεις αὐτῆ λαμπροφανεῖς καλλονάς, ἀλλὰ διότι ἐσπάνιζε τῶν πατριωτικῶν ἐκείνων μεγαλυχιῶν περὶ τοῦ ἐθνικοῦ κλέους, τῶν ἀλαζόνων ἐκείνων πολιτικῶν ὑπαινιγμῶν, ἐν οἷς τότε καταλλήλως πολλάκις ἐνδιατρίβουσα, συναρτάζει οὕτως εἰπεῖν, τὰς χειροκροτήσεις τοῦ κοινού, σιωπῶντος πρὸ πολλῶν μερῶν ἀκριφιστέρως ἐμπνεύσεως, καὶ μόνον ἐκεῖ ἐπευφημοῦντος, ὡσάν ὁ ἀγὼν προῦκειτο περὶ φιλοπατρίας μόνης, οὐχὶ δὲ περὶ ποιήσεως.

Τὸ προχθесινὸν ἀνάγνωσμα παρουσιάζει πολὺ τὸ καινὸν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑποθέσεως. Ἡ Μοῦσα τοῦ κ. Παράσχου μετάγει, δι' ὄλων τῶν ἀνθῶν τῆς ἐστεμμένους, δύο αὐτῆς ἤρωας εἰς τὸ Πάνθεον τῆς ἀθανασίας· ἀλλ' ἵνα πράξῃ τοῦτο, ἐδέχθη πρῶτον νὰ ἐκτελέσῃ ἔργον αὐτοῦ, κατέβληθῆναι εἰς τὰ βῆθη τῶν θαλασσῶν, διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν μαρμαρίτην ἀπὸ τοῦ ὄστρακον, κατὰ τὴν ῥῆσίν τῆς. Διότι οἱ ἤρωες οὗτοι δὲν εἶναι πλέον οὔτε οἱ ζοφεροὶ καὶ ὑπερρωμαντικοὶ Ἀλφρέδοι καὶ Βρασιδαί, οὐδὲ οἱ αἰθερόπλαστοι. Ἄγνωστοι, καὶ αἱ μαρτυρικαὶ λυδίαι, ἀλλ' οὐδὲ οἱ ἐπιφανεῖς παλληκαράδες τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Γρίβας, ὁ Τζαβέλας, καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ· οἱ ψαλλόμενοι εἶναι ἀπλούστατα εἰς... κουρεὺς, καὶ εἰς... δερβίσης!

Ἀλλὰ βεβχίως ἐκ τοιούτων ταπεινοτήτων ἀρυσθεῖς τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ὁ συνήθως περὶ τὰ αἰθέρια καὶ ἀσυνήθη τυρβαζῶν ποιητῆς, δὲν ἐξέτεινε τόσῳ τὴν καινοτροπίαν του, ὥστε νὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὸν ἑνα εἰς τὸ κουρεῖόν του, καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὸν μιναρὲν του, ἐκείθεν καμκρώνων αὐτοῖς· τοῦ μὲν κουρεῶς στάδιον πρόκειται ἡ ἀγωνιώσα Κρήτη, τοῦ δερβίση δὲ οἱ στύλοι τοῦ Ὀλυμπίου! Παράδοξοι ἀντιθέσεις τῶν ὁποίων τὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματός μου ἐντύπωνιν, ἀρίστα, νομίζω, διηρμήνευσε τὸ ὄνειρον τὸ ὁποῖον μὲ ἐπεσκέρθη κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα τοῦ ἀναγνώσματος: ἐβλεπα οὐραγκουτάγκον εἰσορμήσαντα ἐντὸς ποταμοῦ διὰ νὰ σώσῃ νέαν κόρην πνιγομένην.

Ἄλλ' ἡ παραδοξότης αὕτη δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν χῶραν τοῦ ὑπερφυσικοῦ, ὡς ἐν ἄλλοις ποιήμασι τοῦ ποιητοῦ, ἀπαναντίας ἀρχεται καὶ τελευτᾷ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν πιθαγώ-

τάτῃ ὑποστάσει, χωρὶς νὰ ἀναμιχθῆ ὁ οὐρανὸς ἢ ὁ Ἄδης· εἰς καθαρῆουσαν, ἀλλὰ γοργὴν γλώσσαν, ἐν ἀρμονικῇ στιχουργίᾳ, ὠραίους πολλάκις ἀνελίστουσα στοχασμούς, μὲ τὰς συνήθεις τολμηρὰς μεταφορὰς, ρητορικὴ ἐνίοτε, καὶ ἄλλοτε γραφικωτάτη, πομπώδης καὶ κατάφορτος, καὶ ἐν πνευστιώτῃ ὀρωμαντικῇ ἀπαγγελίᾳ, ὡς ἔθος τῷ ποιητῇ. Ἡ Κρήτη ἀποδίδει τὸ τελευταῖον ψυχροράγημα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1868· οἱ τελευταῖοι ἐθελονταὶ ἐνδράξως συνθηκολογοῦντες ἐπιβιβάζονται ἐπὶ ὀθωμανικῶν πλοίων πρὸς ἐπάνοδον μεταξὺ τῶν ἐπιβιβασθησομένων συγκαταριθμεῖται καὶ νέος κουρεὺς· ἀντὶ νὰ θέσῃ τὸν πόδα ἐπὶ τῆς λέμβου, θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἐγχειριδίου του, ἕπερ ἐμπήγει εἰς τὴν καρδίαν του εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ πρώτου μέρους. Τὸ δεύτερον μέρος· ἐκτυλίσσεται πρὸ ἑκατονταετηρίδος περίπου, ὅτε κατεδυναστέου τῶν Ἀθηνῶν ὁ αἰμοδόρος Χασεκὴς ἤθελε ἄσβεστον διὰ τὴν κτιζομένην οἰκίαν του, καὶ τὴν ἐξέλεξεν ἀπὸ τοῦ στύλου τοῦ Ὀλυμπίου, κατεδαφίσα, ἕνα ἐξ αὐτῶν· ἠπεῖλει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαδοχικῶς νὰ ἀνοσιουργήσῃ· ἀλλὰ δερβίσης ἐκεῖ που ἀσκητέων καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων τύπος ἀγιότητος θεωρούμενος καὶ ὑπὸ τῶν ἐλλήνων τιμώμενος, δερβίσης, κλαίων τὴν καρδίαν τοῦ ἀγνώστου ποιητοῦ, καὶ ἔχων ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς ἀξίας τῶν ἐρειπίων τῆς ἰσχυρότητος, σοφίζεται νὰ στήσῃ τὸ ἀσκητήριόν του ἐπὶ τῶν κρυφῶν δύο στύλων, ἐξ οὗ οὐδέποτε κατήλθεν δεχόμενος διὰ κοφίνων κάτωθεν τὴν τροφήν του· οὕτω αἱ στήλαι κατέστησαν σεπτὰί, καὶ ἡ βαρβαρότης τοῦ Χασεκῆ ἐσταμάτησεν. Ἀπλὴ καὶ ὠραία παράδοσις, ἡ ὁποία ἤξιζε νὰ ἀναπλασθῆ ὑπὸ τῆς λύρας. Σημειοῦμεν δ' ἐξ αὐτῆς, ὡς τὸ μᾶλλον εὐτυχὲς μέρος, τὴν περιγραφὴν τοῦ κατεδαφισμοῦ τῆς στήλης ὑπὸ Ἀθηναίων.—Ὁ ποιητῆς ἀνεγειρεῖ μυσωλεῖα εἰς τὴν δυάδα τῶν ἀγνώστων ἠρώων, τῶν ὁποίων λαὸς τὸ ὄνομα, στέφει τὸ ἐν διὰ τοῦ ἀετοῦ τοῦ Ὀλυμπίου, τὸ ἕτερον, ἀντὶ σταυροῦ, διὰ τοῦ ξίφους τοῦ Κάτωνος.

Ἄλλ' ὡς ἐπίμετρον ὁ κ. Παράσχος ἀνέγνω δύο ἐπι ἐν δημῶδε ποιήματα προσωπικὰ πάντῃ τὸν χρωματισμὸν, ἐμπνεύσεις τῆς ἐν Ρωσσίᾳ διαμονῆς του. Τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν, δημοσιευθὲν καὶ ἐν τῇ Ἑσπερῷ τῆς Δειψίας, ἀποτυποῖ τὴν βαθυτάτην νοσταλγίαν τοῦ ποιητοῦ, διὰ τοῦτο ἴσως πληρῆς τόσῳ νοσηρῶν ἐκφράσεων· διότι μετὰ δειλιάς ὁμολογῶ πρὸς τὸν ἐξῶχος τιμώμενον ποιητὴν, ὅτι μεθ' ὄλων τὸ ὑψηλὸν καὶ παράφρον αἶσθημα τὸ ὁποῖον τρέφει πρὸς τὰς Ἀθῆνας του δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω τίνι τρόπῳ καλλιτεχνικῶς διατυποῦται τοῦτο εἰς στίχους λέγοντας περὶ Ἀθηνῶν ὅτι εἶναι τῆς καρδίας τὸ δέιπρον, ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, ἡ συμφορὰ, ὁ χρόνος, ἐν μέσῳ τριακοντάδος τοιούτων ἀδελφῶν μεταφορῶν περὶ αὐτῶν. Ἐπειτα δὲν ἦτο τάχα προτιμώτερον, ἀντὶ νὰ ἐξαντλήται οὕτω εἰς ἀλλεπαλλήλους θεατρικὰς ἐπιδείξεις τῆς καρδίας του, ἀντὶ φανατικῶς νὰ ὑβρίζῃ τοὺς ἀτυχεῖς τῶν πόλων γείτονας ὁ ἀπολαύων ἀπλόστως τοῦ ἡλίου τῆς Ἀνατολῆς, νὰ συγχομίτῃ πλουσίας καὶ προτοτύπους δι' ἡμᾶς ἐμπνεύσεις ἐκείθεν, καὶ νὰ φορέσῃ εἰς τὴν Μοῦσαν του καὶ παγοδρόμου πέδιλα;

Τελευτώντες δὲν δύναμεθα νὰ μὴ ἐπαναλάβωμεν ὅτι τὸ αἰθουσάριον τοῦ Συλλόγου ἀποβαίνει ἄχρηστον εἰς παρομοίας συνεδριάσεις, ἐνθα συρρέουσι πολλοί. Διὰ τὴν εὐρείαν μάλιστα Μοῦσαν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου εἶναι πολὺ στενὸς τοιοῦτος Παρνασσός. Ἡ αἶθουσα ἦτο πλήρης, πλήρης ὁ διάδρομος, ἠπεῖλειτο ἀσφυξία, καὶ δὲν ὑπελείπετο ἡ εἰσοδός